

בס"ד, י"ג אייר תשפ"ו

30 אפריל 2026

תיק מס' 86008

פסק דין

לבין
הנתבעת
רשת חנויות

בעניין שבין
התובעת
עוסק מורשה / קבלן

א. רקע

הנתבעת היא רשת של חנויות, והתובעת היא עוסק מורשה. בעלה של התובעת (מטעמי נוחות יכונה: התובע) הוא קבלן שביצע עבודות שיפוצים בשלושה סניפים של הנתבעת – באשדוד, בטבריה ובראש העין. הנתבעת מנוהלת על ידי גב' ס' (להלן: גב' ס'), אולם, חלק מהתקשורת של התובע היתה מול בעלה (להלן, מר ס').

שני הצדדים הסכימו כי בית הדין יכריע בדרך פשרה ללא אפשרות ערעור, ועל פי זה פסקנו.

ב. עקרונות ההכרעה

שורת המחלוקות בין הצדדים נוצרה בנסיבות הבאות: הצדדים סיכמו בכתב את תנאי ההסכם ביניהם בנוגע לסניף באשדוד. בנוגע לסניף טבריה התובעת שלחה הצעת מחיר לגב' ס' בדוא"ל, אולם, לטענת גב' ס' היא פתחה את הקובץ רק לאחר הגשת התביעה בבית דין זה. לגבי סניף ראש העין היה סיכום קצר בכתב במסגרת הצעת המחיר של טבריה, אולם, מוסכם שבפועל ההסכם היה רחב בהרבה.

מעבר למה שסוכם, הוכח בפני בית הדין בשתי הישיבות שהתקיימו כי היו תוספות רבות, שסוכמו באופן זה או אחר בין התובע לבין הנתבעת ועובדיה. חלק מהטענות לסיכומים לא הוכחו. לגבי רוב התוספות לא סוכם על מחיר. בנוסף, הנתבעת טוענת לחוסרים (התובע לא סיים את כל העבודה), ליקויים, ואף למעט נזקים. אם כן, לפנינו תיק בנייה קלאסי שיש בו מחלוקות בשאלה מה סוכם, טענות לתוספות, חוסרים, ליקויים ונזקים. כאמור, הצדדים הסכימו בתבונה להכרעה בדרך פשרה כדי לחסוך לעצמם מאמץ והוצאות רבות.

מערכת היחסים בין התובעת לנתבעת היא של מזמין וקבלן כמשמעים בהלכה. במסמך חוקי התורה: קבלנות, המפורסם באתר מכון משפטי ארץ, סוכמו דיני קבלן ומזמין, ואנו נצטט משם את העקרונות הרלבנטיים לעניינינו.

לגבי עבודה שסוכמה, אך לא סוכם התשלום עבורה, כתב הרב אורי סדן (אורות החושן: עבודה וקבלנות פרק ו, סעיף ד, וראו שם את מקורותיו) כך לגבי עובד והוא הדין לגבי קבלן:

עמוד 1 מתוך 8

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 178 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס Fax 02-5379626 www.erezhemdah.org beitdin@erezhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

"אחד הדברים הבסיסיים ביותר בהסכם עבודה הוא שיעור השכר. אפילו הסכמי עבודה הנעשים בעל פה עם עובדים מזדמנים כוללים לרוב הסכמה על גובה השכר. אולם לעיתים, בעיקר כאשר מדובר בשירות חד פעמי, קורה שאפילו פרט זה לא מסוכם בין הצדדים. אין זה אומר שלא מגיע לעובד שכר, שכן כפי שראינו לעיל אין עבודה ללא שכר (למעט עבודה שנעשית מלכתחילה בהתנדבות), אלא שגובה השכר לא סוכם. ייתכן שכל אחד חשב על שכר בשיעור אחר וייתכן שהם כלל לא חשבו על נושא זה אלא הניחו שיגיעו להסכמות ביניהם בהמשך. במקרים רבים הצדדים מסכמים ביניהם את גובה שכר הבסיס אך לא מתייחסים ליתר התנאים הנלווים, כגון שיעור הפרשות המעסיק לקרן הפנסיה, או הפרשות לקרן השתלמות, וכדומה.

מבחינת ההלכה אין זה משנה מהו הפרט בשכר שלא סוכם, הדרך לקבוע אותו לאחר מעשה גם כאן היא אחת: "הכל כמנהג המדינה" כלומר השכר המקובל לשלם עבור עבודה מסוג זה באותה האיכות ובאותו מקום בארץ.

הדברים פשוטים להגדרה כאשר קיים נוהג אחד, ברור ואחיד. אלא שבדרך כלל אין זה המצב, שכן ניתן להשיג את אותה עבודה בטווח של מחירים. יש המשלמים עבור אותה העבודה מחיר נמוך יותר, ויש המשלמים מחיר גבוה יותר. במקרה זה יש להשתמש בכלל "המוציא מחברו עליו הראיה", ולמעשה המחיר שישולם, הוא המחיר הנמוך ביותר בו ניתן להשיג עבודה כזו בדיוק, גם אם רוב העובדים דורשים בעד עבודה זו מחיר גבוה יותר.

במקרים כאלה עשויה להיות בין הצדדים מחלוקת נוספת – על איכות העבודה. העובד יטען שהוא דורש מחיר גבוה מכיוון שעשה את העבודה באיכות טובה יותר מהמינימום, ואילו המעסיק יטען שהעבודה נעשתה ברמה נמוכה, עליה מקובל לשלם מחיר נמוך יותר. גם במקרה זה יש לפעול על פי הכלל "המוציא מחברו עליו הראיה", ואם העובד לא יצליח להוכיח כי העבודה שביצע היא באיכות גבוהה, המצדיקה מחיר גבוה יותר, הוא יקבל רק את הסכום אותו מקובל לשלם לעבודה מאיכות נמוכה.

עד כה עסקנו במקרים בהם לא סוכם דבר בנוגע לשכר. מה הדין במקרה שסוכם שהשכר יהיה כמקובל, אלא שלאחר מעשה מסתבר שישנם כמה מחירים "מקובלים"? במקרה זה העובד יקבל את המחיר הממוצע בין השכר הנמוך ביותר והשכר הגבוה ביותר. כיוון שסוכם במפורש שהעובד יקבל את השכר המקובל, הרי שהממוצע משקף את המחיר עליו סיכמו.

לסיכום, כאשר הצדדים לא סיכמו דבר על גובה השכר, ישלם המעסיק את השכר אותו מקובל לשלם עבור עבודה מסוג זה, במקום זה ובאיכות זו. במקרה בו ניתן להשיג את אותה עבודה, באותם תנאים, במחירים שונים, המחיר שישולם הינו המחיר הנמוך בשוק לעבודה מסוג זה באותם תנאים.

במקרה בו לא נקבע גובה השכר במפורש, אך הצדדים קבעו כי גובה השכר יהיה "כמקובל", יקבל העובד את המחיר הממוצע בין המחיר הגבוה ביותר והנמוך ביותר מבין הצעות המחיר אותן ניתן לקבל עבור עבודה זו.

כך סוכם הדברים בקצרה במסמך חוקי התורה: קבלנות:

"17. עבודה לבקשת המזמין, שלא סוכם על תשלום עבורה

ביצע הקבלן עבודה לבקשת המזמין, אך לא סוכם על התמורה שיקבל עבורה, זכאי לשכר בהתאם לשכר הנמוך ביותר המקובל בשוק עבור עבודה דומה."

לגבי נזק שגרם עובד תוך כדי עבודה כתב הרב סדן (שם, פרק טו, סעיף ב) כך, והוא הדין לקבלן:

"חיוב העובד בתשלום אינו מצומצם למקרים בהם העובד פגע במודע ברכוש המעסיק מחד, או שהתעלם לחלוטין מהמעסיק ונמנע מלעשות את עבודתו מאידך. גם עובד שביצע לכאורה את עבודתו עשוי להתחייב בנזקים. הדבר עשוי להתרחש באחת משלוש העילות הבאות:

1. שינוי מדרישת המעסיק

כאשר המעסיק דרש לבצע פעולה מסוימת, באיכות מסוימת, והעובד ביצע פעולה שונה, או באיכות נמוכה מהנדרש, על העובד לשאת באחריות לנזק שנגרם. לדוגמה, מתקין מזגנים שהתקין מזגן במקום אחר מזה שנתבקש על ידי המזמין, חייב לתקן את הנזק לו גרם. דוגמה נוספת: מכונאי רכב שנתבקש לבצע טיפול "גדול" (הכולל החלפה של רצועת התזמון) ובמקום זאת ביצע טיפול שגרתי בלבד ובעקבות זאת נגרם נזק למנוע חייב לפצות את בעל הרכב על הנזק לו גרם.

2. שינוי מן המקובל

עובד שפעל שלא לפי המקובל באותו ענף וגרם לנזק חייב לשאת באחריות, גם אם המעסיק לא ציין כלל מהי שיטת העבודה הנדרשת על ידו. לדוגמה, עובד שעובד חומרי גלם של המעסיק שלא כמקובל, או שפעל באופן שיש בו סיכונים שאינם מקובלים, חייב לשלם למעסיק על הנזק לו גרם. זאת גם אם המעסיק כלל לא היה מודע לדרך בה יש לנקוט במקרים אלו.

3. רשלנות

כאשר העובד התכוון לעשות את מה שנדרש ממנו, אך פעל ברשלנות מקצועית או בחוסר זהירות, וכתוצאה מכך נגרם נזק, על העובד לשאת באחריות לנזק שנגרם. בהקשר זה יש לחייב את העובד גם על מחדל, כלומר אם נמנע ברשלנות מלבצע פעולה אותה היה אמור לבצע, וביצועה היה מונע את הנזק. לדוגמה, עובד שביצע פעולת ריתוך ונמנע מלסלק חומרים דליקים מסביבתו יתחייב בנזק שגרם. דוגמה נוספת, רופא שביצע פרוצדורה

ה. הפחתה בגין ליקויים חוסרים ונזקים

בישיבה השנייה שהתקיימה הוכח כי העבודה בשלושת הסניפים לא הסתיימה במלואה. התובע הודה בחוסרים בנוגע לסניף אשדוד (כגון, אי הדבקת טפט ועוד, ראו למשל פרו' 2, עמ' 13, שורה 18-35), וכן בנוק לכלל החשמל של המעלית (שם עמ' 7, שורה 6). בנוסף, מנהלת סניף אשדוד העידה על הנזק למעלית ועל העלויות שהוא גרר, וכן על ליקוי במטבח שבנה התובע (שם, עמ' 10-11, וכן עמ' 19-20).

התובע הודה שהיו חוסרים בעבודה בסניף ראש העין שנרשמו בהודעה של מנהל הסניף (פרו' 1, עמ' 16, שורה 19-25). לגבי סניף טבריה הציגו נציגי הנתבעת תמונות המראות לכאורה שיש צורך בהשלמת העבודה ובניקוי פסולת.

לאור כל זאת אנו קובעים בדרך פשרה כי יש להפחית 10% מכלל התמורה שהובטחה לתובע (על פי הכרענו לעיל), בגין, חוסרים, ליקויים ונזקים, כולל אלה שהומצאו לגביהם ראיות.

ו. הסכומים ששולמו עד כה ויתרת החוב

שני הצדדים הסכימו כי עד כה בוצעו התשלומים הבאים:

סניף אשדוד – 78 א' ₪.

סניף טבריה – 80 א' ₪.

סניף ראש העין – נמסר קנווד אחד.

סה"כ שולמו 158,000 ₪ וקנווד אחד.

נמצא שיתרת החוב היא 99 א' ₪ ועוד קנווד ותנור אפיה.

ז. סיכום החיובים

יתרת החוב של הנתבעת לתובעים (התמורה שסוכמה פחות הסכומים ששולמו): 99 א' ₪.

חיוב כללי בגין תוספות 10.4 א' ₪.

הפחתה כללית בגין נזקים, ליקויים וחוסרים: 25.7 א' ₪.

סה"כ חוב הנתבעת לתובעת 83,700 ₪, ועוד מכשיר קנווד ותנור אפיה ברוחב 90 ס"מ.

ח. הוצאות משפט

במסגרת הפשרה, וכדי שהסיכומים בין הצדדים יהיו תואמים לחוקי המס, אנו קובעים כי מכשיר הקנווד שכבר ניתן ועוד שני מכשירי החשמל שיינתנו לתובעים, הם בגין הוצאות משפט.

לפיכך, על הנתבעת לתת לתובעת תנור אפיה ומכשיר קנווד הזהה למכשיר שהתובעת כבר קיבלה.

ט. אחריות דבר

כאמור שני הצדדים גילו אצילות והחליטו להסכים להכרעה בדרך פשרה, אולם, במקביל שניהם ציינו כי הם מתקשים מאד למחול זה לזה על הפגיעה האישית. בית דין ממליץ לשני הצדדים להתעלות מעל הפגיעה האישית, ולמחול זה לזה – כיוון שזה הדבר הנכון עבורם.

בגמרא הובאו דברי רבא (ראש השנה יז ע"א):

"אמר רבא: כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו, שנאמר נשא עון ועבר על פשע, למי נושא עון – למי שעובר על פשע."

המהר"ל הסביר זאת כך (חידושי אגדות למהר"ל ראש השנה יז ע"א, ד"ה למי):

"וכן טעם מה שאמר כל המעביר על מדותיו מעבירין על פשעיו.

חדא כי הוא מדה נגד מדה.

ועוד [כי הוא זה בעצמו מפני שאין] דביקים בו העונות כמו שהם דביקים במי שאינו מעביר על מדותיו, [שאז מתחקים בו כל עניניו, ומפני שמתחקים בו עניניו אינו] עובר על מדותיו לכך אין מעבירין על מדותיו [ג"כ], אבל מי שהוא עובר על מדותיו [כיוון שאין מתחקה ואין דבק לגמרי מה שנעשה, כך אין מתחקה ואין דבק בו חטאיו. כי גם זה מורה על מדת הפשיטות ולכך עובר על מדותיו. ולכך העובר על מדותיו ולא נקבע בו מה שעשה לו חבירו אינו נקבע בו גם כן פשעיו, [מפני מדת הפשיטות שבו ומעבירין פשעיו] מפני שהוא קל ההסרה, אבל מי שאינו עובר על מדותיו ונקבע בו והם קבועים בעצם בו ואינו קל הסרה [הרי אין בו מדת הפשיטות, וכן] חטאיו גם כן בלתי קלים הסרה והם עצמים לו ודברים אלו ראויים להבין אותם."

המהר"ל כתב שני נימוקים:

האחד – מידה כנגד מידה – מי שמוותר ומוחל לחברו, זוכה וכך נוהגים עמו מן השמיים ומוחלים לו.

והשני – מי שמקפיד על כל מה שנעשו לו ואינו מתנתק מהם, כך עוונותיו שלו נדבקים אליו וממילא הוא נענש.

הרמח"ל (דרך ה' חלק ד פרק ח, ד) כתב גם הוא:

"והנה כבר ביארנו בחלק שני, שכמו שאין מידת הדין נותנת שיגיע טוב לבני האדם אם לא יזכו לו, כן מחוק המשפט עצמו הוא, במעשים מן המעשים שיעשו בני האדם, בהיגמלם הגמול הראוי להם לפי ענינם, שינוהג עמהם בכלל דינם ברחמים ובחמלה ולא ידוקדק עליהם בדקדוק גמור. וכענין מה שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ראש השנה יז א): "כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו", כי הרי זה מידה כנגד מידה, כמו שהוא מוותר כך יוותרו לו, ונמצא שמתנהגים עמו ברחמים, וזה עצמו מידת משפט."

עמוד 7 מתוך 8

דהיינו, חלק מהדין הוא הקפדה על מידה כנגד מידה, ולכן מי שנוהג עם חברו ברחמים זכאי לכך שינהגו עמו מן השמים ברחמים.

סיכומו של דבר, אנו ממליצים לשני הצדדים למחול זה לזה, ולהניח את המחלוקת על כל חלקיה מאחוריהם. במהלך המחלוקת וסערת הרגשות נאמרו דברים קשים, וכעת שהמחלוקת הכספית הסתיימה, טוב לכל אחד משני הצדדים למחול ולהמשיך הלאה, לפחות למען טובתו שלו.

י. החלטות

1. הנתבעת חייבת לשלם לתובעת סך 83,700 ₪, עבור ביצוע עבודות שיפוץ.
2. בנוסף, על הנתבעת לתת עבור הוצאות משפט לתובעת מכשיר קנווד זהה לזה שכבר נתנה לה, ועוד תנור אפיה ברוחב 90 ס"מ, עבור הוצאות משפט.
3. יש לבצע את התשלום ולהעביר את מכשירי החשמל הנ"ל עד לתאריך 14.05.26.
4. במקרה של מחלוקת על יישום ההחלטה ניתן לפנות לבית הדין עד לתאריך הנ"ל, שיוכל לשנות, לתקן או להבהיר את החלטתו.
5. כיוון שההחלטה התקבלה בהסכמת הצדדים בדרך פשרה אין אפשרות ערעור.

והאמת והשלום אהבו

פסק הדין ניתן בתאריך י"ג אייר תשפ"ו, 30 אפריל 2026

בזאת באנו על החתום

הרב בנימין פלהיימר, דיין

הרב עדו רכניץ, אב"ד

הרב שגיא מזוז, דיין